

30.9.2021

VN/20232/2021

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston perustaminen

1. Hakija

Savonlinnan kaupunki

2. Hakemus

Savonlinnan kaupunki esittää 9. elokuuta 2021 päivätyssä hakemuksessaan, että ympäristöministeriö perustaisi Savonlinnaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 68 §:ssä tarkoitetun kansallisen kaupunkipuiston. Ympäristöministeriölle toimitettu hakemus hyväksyttiin Savonlinnan kaupunginhallituksessa 14.6.2021 § 254 ja kaupunginvaltuustossa 21.6.2021 § 58.

Hakemus käsittää tiedot asian valmisteluun liittyvistä kunnan päätöksistä sekä yleisen ja yksityiskohtaisen luonnehdinnan alueella olevista erityisistä arvoista ja niiden säilyttämistavasta. Hakemuksen liitteenä ovat asiaan kuuluvat rajaus- ja kaavakartat sekä alueiden suojelupäätöksiä ja omistustilannetta kuvaavat kartat.

3. Alue, jota hakemus koskee

Kansallisen kaupunkipuiston ytimenä on Savonlinnan merkittävin historiallinen monumentti Olavinlinna siihen rajautuvine puistoineen sekä puutalokortteleineen. Olavinlinnalta alue levittäytyy saimaannorpan keskeisille elinalueille pohjoiseen Haapaveden ja Hevonniemen kautta aina Linnansaaren kansallispuiston eteläkärkeen asti sekä etelään Pihlajaveden saaristoon Kaupin-, Uuraan- ja Käärmeasaaren kautta Simunan saarille. Keskustasta alue jatkuu pohjoiseen Kasinosaarten kautta Tynkkylänjoen kartanomiljööseen ja edelleen Putkinotkon ja Rauhalinnan rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sekä länteen Heikinpohjan, Savonniemen ja Talvisalon keskeisten taajama- ja virkistysalueiden kautta Laitaatsillalle ja Pihlajaniemeen. Kansalliseksi kaupunkipuistoksi haetun alueen pinta-ala on noin 7700 hehtaaria.

Kansalliseksi kaupunkipuistoksi haetaan Savonlinnan kaupungin kaupunginosissa Keskusta (1, 2), Heikinpohja (3), Talvisalo (4), Vääräsaari (5), Kalkkuinniemi (6), Kyrönniemi (7), Venäjänniemi (8), Inkerinkylä (9), Pääskylähti (10), Miekkoniemi (11), Hernemäki (13), Laitaatsilta (14), Kellarpelto (15), Pihlajaniemi (16), Nojanmaa (17) ja Nojanmaanlahti (23) sijaitsevia alueita ja rakennuksia sekä saaria ja vesialueita, joilla kaupunki katsoo olevan joko sellaisinaan tai sijaintinsa puolesta kokonaisuuden osana maankäyttö- ja rakennuslain 68 §:ssä tarkoitettuja erityisiä arvoja. Kansalliseksi kaupunkipuistoksi haetun alueen yleispiirteinen rajaus on osoitettu Savonlinnan kaupungin hakemuksen liitekartoissa 1A ja 1B.

4. Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston rooli Suomen verkostossa ja keskeiset ominaispiirteet

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston rooli kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa nähdään linna- ja norppasaaristokaupunkina. Olavinlinna muodostaa kansallisen kaupunkipuiston ytimen kaupungin keskustassa, josta puisto levittäytyy saimaannorpan keskeisille elinalueille etelään Pihlajavedelle ja pohjoiseen Pienelle Haukivedelle.

Vuonna 1475 valmistunut, Pähkinäsaaren rauhan turvaamiseksi rakennettu Olavinlinna, on yksi Suomen tunnetuimmista historiallisista monumenteista ja matkailunähtävyyksistä. Olavinlinna toimi puolustustarkoituksessa ensimmäisen kerran vuosina 1495-1510 sekä useamman kerran 1500-1600 luvuilla. Olavinlinnan sotilaallinen merkitys päättyi vasta vuonna 1809, kun Suomesta tuli suuriruhtinaskunta. 1870-luvulla linnaa alettiin kunnostaa historiallisena muistomerkkinä. Olavinlinnan läheisyydessä on myös Kyrönsalmen rautatiesilta vuodelta 1908 merkittävänä maisemallisena maamerkinä.

Savonlinnan kaupunki sai alkunsa Olavinlinnan viereen syntyneestä käsityöläisten ja muun väestön asutuksesta. Kaupunkikeskustan vanhin rakennuskanta, joka käsittää eri-ikäisiä puurakennuksia, keskittyy yhä Olavinlinnan läheisyyteen Linnankadun alkupäähän ja Aino Acktén puistotien varren jylhille, linnan suuntaan antaville kallioille. Alun perin kolmelle keskisen Saimaan kalliosaarelle rakentunut kompakti keskusta levittäytyy nykyisellään Laitaatsalmen, Haapasalmen ja Kyrönsalmen kautta noin 14 kilometrin pituiseksi nauhamaiseksi taajamarakenteeksi.

Savonlinna sijaitsee Saimaan vesiliikenteen solmukohtassa. Savonlinnan kaupunki alkoi teollistua ensimmäisten laivareittien tultua Saimaalle Saimaan kanavan rakentamisen myötä 1860-luvulla. Savonlinna on perinteinen puuteollisuuden keskittymä sahoineen, uittokuljetuksineen, höyrylaivastoineen, kanavineen sekä tehtaineen. Teollisuuskaupunki laajentui ennen sotaa ja sodan jälkeen, jolloin syntyi edustavia, yhtenäisenä säilyneitä työväen ja tehtaiden toimihenkilöiden asuinalueita. Saimaan rahtiliikenne on edelleen vilkasta, vaikkakin perinteinen puunuitto on vähentynyt. Savonlinnan kautta kulkevat edelleen vesireitit pohjoiseen Kuopion ja Joensuun suuntaan sekä etelään Mikkeliin, Imatralle, Lappeenrantaan ja Saimaan kanavalle. Kansallisen kaupunkipuiston vesialueilla liikennöivät yhä kesäaikaan perinteiset höyrylaivat.

Savonlinna kuuluu Vuoksen vesistöalueeseen, jonka latva-alueet ulottuvat Suomen puolella Pohjois-Karjalaan ja eteläosassa Kymenlaaksoon saakka. Koko Savonlinnan kaupungin alueesta lähes 40 % on vesialuetta, ja järviluonto onkin kaikkialla keskustassa lähellä asukkaiden saavutettavissa. Saimaan vesireittien maisemissa vuorottelevat laajat järvenselät ja kapeat, mutkaiset saaristoreitit ja kanavat.

Uhanalainen saimaannorppa (*Pusa hispida saimensis*) on Savonlinnan seudun tunnetuin eläinlaji. Se on toisin kuin muut eristyksiin jääneet makeanveden hylkeet yksineläjä ja sopeutunut elämään myös lähellä ihmisasutusta – siten myös kansallisen kaupunkipuiston alueella. Maalajit – erityisesti kalkkijuonteet - ja järvien läheisyys ovat olleet otollisia myös lehtokasvillisuudelle, jota Savonlinnan seudulla on poikkeuksellisen runsaasti pohjoiseen sijaintiinsa nähden. Rehevä kasvillisuus, vanhat metsät ja puronotkot tarjoavat soveliaan elinympäristön liito-oravalle (*Pteromys volans*). Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*) viihtyy puolestaan Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston rantametsissä.

Keskustan puu- ja arvokennusten lisäksi kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen sisältyvät Pienen Haukiveden rannalla sijaitsevat valtakunnallisesti arvokas Rauhalinnan rakennus ympäristöineen sekä Lehtiniemen ja Tynkkylänjoen maakunnallisesti arvokkaat kartanomiljööt, jotka rakennusten lisäksi käsittävät puisto- ja peltoalueita sekä puukujanteita. Tynkkylänjoen maisemapelloilta on myös löydetty kivi- ja rautakautisia asuinpaikkoja sekä viikinkiajan hautoja ja solkia. Savonlinnassa on lisäksi vahva mökillä ja huviloilla asumisen perintö ja kulttuuri, joiden jatkumoa kansallisessa kaupunkipuistossa edustavat eräin paikoin saaristoa kaavoitetut lomarakennuspaikat.

5. Kansallisen kaupunkipuiston erityiset arvot osa-alueittain

Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston osa-alueiden erityiset arvot on kuvattu alla pääpiirteittäin. Ne on kuvattu yksityiskohtaisemmin päätöksen liitteenä olevan Savonlinnan kaupungin hakemuksen luvussa 11 Erityiset arvot osa-alueittain.

5.1. Olavinlinna ja Haapasalmi

Olavinlinnan kulttuuriympäristö- ja maisema-alueen keskiössä on Olavinlinna, jonka Erik Akselinpoika Tott rakennutti vuonna 1475. Linnaa on sittemmin laajennettu. Olavinlinnan kulttuuriympäristöön ja maisemaan lukeutuvat Komendantinpuisto ja Tallisaaren puistoalue siltoineen, Riihisaari ja sen tiilinen makasiinirakennus sekä höyrylaivamuseo, Linnankadun ympäristö sekä linnan läheiset ranta-alueet. Myös Kyrönniemen, Mallatsaaren ja Venäjänniemen alueet ovat elimellinen osa Olavinlinnan kulttuuriympäristöä ja maisemaa.

Haapasalmen kulttuuriympäristössä, kaupungin ydinkeskustassa sijaitsevat muun muassa perinteinen höyrylaivalaiturien lähtöpaikka Savonlinnan Matkustajasatama ja Satamapuisto, noin 150 vuotta vanha, yhä vilkkaassa torikäytössä oleva Kauppatori sekä Puistokadun viheralueet ja puutalovaltaiset korttelit, joista vanhimmat ovat 1800-luvun lopulta.

5.2. Kasinosaaret

Kasinosaaret ovat olleet osa Savonlinnan kaupungin perinteistä kylpylämatkailualueutta jo yli 100 vuoden ajan. Alueella on säilynyt kylpylälaitoksen historiaan liittyvää suojeltua rakennuskantaa. Nökköniemi ja Kinttupolku puolestaan edustavat teollisuuden myötä syntyneitä työväen asuinalueita 1900-luvun alkupuolelta. Kasinosaarilla on myös kaupunkilaisille tärkeitä ulkoilu- ja virkistysalueita, jotka ovat merkittäviä myös luonnonsuojelullisesti.

5.3. Pihlajaveden saaret keskustan eteläpuolella

Pihlajaveden vesialueet kuuluvat Pihlajaveden Natura 2000 -alueeseen ja ne ovat saimaannorpan keskeistä lisääntymis- ja elinalueutta. Olavinlinnalta avautuva vesi- ja saaristomaisema, mukaan lukien Uuraan- ja Kaupinsaaren pohjoisosat, on valtioneuvoston 5.1.1995 tekemän periaatepäätöksen mukaista valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueutta. Saarilla on myös merkittävä rooli keskustan lähivirkistysalueina. Suuri- ja Pieni-Simuna ovat osa Punkaharjun laivareitin huviloiden valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Pieni-Simunassa sijaitsee valtakunnallisestikin arvokas Simunan huvila. Suuri-Simuna on virkistysaluetta, jonka erityispiirre ovat rehevät lehtometsät.

5.4. Savonniemi, Heikinpohja ja Talvisalo

Heikinpohjan ja Savonniemen 1950-luvulla rakentuneet kerros- ja pientalot sekä koulut reunustavat kaupunkipuistoa järvenrantamaisemassa. Heikinpohjan länsiosassa sijaitsee myös maakunnallisesti arvokas keskussairaalan miljö 1950-luvulta. Talvisalon ulkoilu- ja virkistysalue on kaupunkikeskustan suurin yhtenäinen viheralue, jonka metsäluonto on monimuotoista ja osin lähes koskematonta. Talvisalon hautausmaa vuodelta 1878 ja entinen Savonlinnan päärautatieaseman miljö 1900-luvun alusta ovat osa-alueen merkittävimmät kulttuuriympäristöt ja sellaisina osa Savonlinnan kaupungin kehitystarinaa.

5.5. Laitaatsilta ja Pihlajanniemi

Vuonna 1911 perustettu Laitaatsillan telakka sekä sen ympärille rakentunut asutus ja kulttuuriympäristö kertovat Suomen puunjalostusteollisuuden kehityksestä. Laitaatsillan itäpuolella on säilynyt sotahistoriaa venäläisten pääpatterista Kustaa III:n sodan taisteluista Ruotsin ja Venäjän välillä vuodelta 1879. Laitaatsillan Patterinmäessä on juoksuautoja, Laitaatsillan telakan rakennuksia sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita rantaluhtia ja ketoympäristöä. Laitaatsalmen järvimaisemaan kuuluvat myös Kirkkoniemen kellotapulien ja hautausmaan muinaisjäännökset. Piirakkakallion puistossa on arvokkaita luontokohteita ja Pihlajanniemi on virkistys- ja ulkoilualueetta.

5.6. Pieni Haukiveden saaristo

Haukivesi on keskeistä saimaannorpan elinaluetta. Hevonniemen ja Linnansaaren Natura-alueilla on saimaannorpan elinalueiden ohella merkittäviä lehtokasvillisuuden keskittymiä, jyhkeitä metsiä sekä edustavaa suurjärvien saaristoluontoa. Kellarpellon Pitkäniemi on myös tärkeää virkistys- ja ulkoilualueetta. Niinisaassa on lisäksi muinaisjäännöksenä Kustaan sodan aikaiset puolustusvarustukset.

5.7. Putkinotko, Rauhalinna, Tynkkylänjoki ja Haapalahti

Putkinotko tunnetaan savonlinnalaislähtöisen kirjailijan Joel Lehtosen kesäpaikkana. Rauhalinna puolestaan on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, jonka vuonna 1900 rakennettu, tyylipiirteiltään poikkeuksellinen huvila on historiansa aikana toiminut muun muassa loma-asuntona, radiokuunteluasemana ja ilmavalvonnan tukikohtana sekä matkailukäytössä. Myös Tynkkylänjoen kartano pihapiireineen on maakunnallisesti arvokas kokonaisuus. Haapalahti ja Tynkkylänjoki ovat luontoarvoiltaan merkittäviä lintuvesiä ja muutonaikaisia levähdyspaikkoja.

6. Kaavallinen tilanne ja suojelupäätökset

Tarkastelualueella ovat voimassa Etelä-Savon maakuntakaava 2010 sekä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava, jolla päivitettiin vuonna 2010 vahvistettua maakuntakaavaa. Maakuntakaavoissa on osoitettu kansallisen kaupunkipuiston rajausesityksen sisään jääviä suojelu-, kulttuuri- ja maisema-arvoja sekä muita yksittäisiä kohteita.

Kansallisen kaupunkipuiston alueella voimassa olevat yleiskaavat ja asemakaavat edistävät alueen erityisten arvojen säilyttämistä ja hoitoa. Valtaosa kansallisesta kaupunkipuistosta sisältyy Haukiveden-Haapaveden (2001) osayleiskaavaan. Merkittävimmät keskustaajaman alueet on myös asemakaavoitettu. Keskikaupungin kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokas rakennuskanta on asemakaavoilla verrattain hyvin suojeltu. Myös keskikaupungin virkistysalueet ja puistot on asemakaavoissa osoitettu. Lisäksi Hevonniemen alueella sekä Tynkkylänjoella ranta-asemakaavoissa on otettu huomioon alueiden erityiset arvot.

Pihlajaveden vesialueilla on voimassa Pihlajaveden osayleiskaava. Kansalliseen kaupunkipuistoon sisältyviä Pihlajaveden saaria ei ole yleis- tai asemakaavoitettu, mutta saaret on Pieni-Simunaa lukuun ottamatta osoitettu maakuntakaavassa virkistysalueiksi sekä kulttuuriympäristön ja/tai maiseman kannalta valtakunnallisesti merkittäviksi alueiksi. Savonlinnassa laaditaan parhaillaan keskustaajaman strategista yleiskaavaa vuoteen 2040, jonka yhteydessä myös saaret tulevat kaavatarkastelun piiriin. Käynnissä olevassa yleis- ja asemakaavojen päivitystyössä otetaan niin ikään huomioon kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet. Kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoitustilanne sekä kaavamerkinnot on kuvattu tarkemmin päätöksen liitteenä olevassa Savonlinnan kaupungin hakemuksessa sekä hakemuksen karttaliitteissä 2A-2D.

Laajat alueet esitetystä kansallisesta kaupunkipuistosta ovat EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) ja lintudirektiivin (2009/147/EY) mukaisia Natura 2000 -alueita. Alueen pohjoisosa on Hevonniemen Natura 2000 -aluetta (FI0500013, SAC), jonne on valtion alueille perustettu Hevonniemen luonnonsuojelualue. Siellä on myös useita yksityisiä luonnonsuojelualueita. Kansallisen kaupunkipuiston pohjoisin kärki on Linnansaaren Natura 2000 -aluetta ja kuuluu 1956 perustettuun ja sittemmin laajennettuun Linnansaaren kansallispuistoon. Haapalahden Natura 2000 -alue (FI0500045, SPA) on lintuvesien suojeluohjelman aluetta. Edellä mainitut Natura-alueet, suojelualueet sekä saimaannorpan elinalueet on osoitettu Haukiveden-Haapaveden (2001) osayleiskaavassa pääosin luonnonsuojelualueiksi (SL). Natura-alueilla on osayleiskaavassa myös joitakin lomarakennuspaikkoja (RA), matkailualueita (RM) sekä maa- ja metsätalousvaltaisia alueita (M). Kansallisen kaupunkipuiston eteläosan vesialueet ovat Pihlajaveden Natura 2000 -aluetta (FI0500013, SAC) ja siellä on voimassa vuonna 2017 tarkistettu Pihlajaveden osayleiskaava. Pihlajaveden Natura-alue on osoitettu myös Etelä-Savon maakuntakaavassa 2010.

Ehdotetun kansallisen kaupunkipuiston alueella on useita muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kohteita. Muinaisjäänökset ovat pääasiassa hylkyjä sekä Savonlinnan sotahistoriasta kertovia puolustusvarustuksia. Muinaisjäänökset ja alueet on osoitettu Haukiveden-Haapaveden osayleiskaavassa, ja osa Savonlinnan taajama-alueilla sijaitsevista kohteista on myös asemakaavoitettu. Savonlinnan keskustaajaman alueella sijaitsevat muinaisjäänökset ja -alueet osoitetaan valmisteilla olevassa strategisessa yleiskaavassa, joka korvaa Savonlinnan taajama-alueella voimassa olevat osayleiskaavat.

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) ehdotetun kansallisen kaupunkipuiston alueella ovat Olavinlinna sekä sitä ympäröivä Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisema, Laitaatsillan telakka, Punkaharjun laivareitin huvilat ja Savonlinnan vanha rautatieasema. Lailla rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) on lisäksi suojeltu Kalliolinna, Rauhanlinna, Riihisaaren makasiini kalliialueineen sekä Savonlinnan entinen sairaala.

Kansallisen kaupunkipuiston alueella on myös muita huomioon otettavia kulttuuriperintö-, maisema- ja luontokohteita. Merkittäviä luontoarvoja varsinaisten luonnonsuojelualueiden ulkopuolella on esimerkiksi

Kasinosaarilla (asemakaavassa VL/s, VP), Kyrönniemessä (SL, VL), Venäjänniemessä (SL), Patterinmäessä (VL) ja Talvisalon virkistysalueella (VL). Kaupunkikuvallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat Käännekiemen maisema-alue Hevonniemen Natura-alueella (osayleiskaavassa ma) ja ranta-asemakaavassa säilytettäväksi osoitetut Tynkkylänjoen kartanon pellot. Lisäksi Savonlinnan keskustaajaman teollisuuslaitokset ovat merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Heikinpohja, Laitaatsillan asuinalue, Hernemäki, Kinttupolunmäki ja Venäjänniemi ovat puolestaan paikallisesti arvokkaita ja yhtenäisenä säilyneitä sosiaalisen asuntotuotannon, kaupungistumisen ja teollisen historian alueita.

Asemakaavalla on suojeltu seuraavat yksittäiset rakennukset:

- Kirkkoniemenkatu 2-11
- Laitaatsillan kerhotalo
- Laitaatsillan sauna-pesutupa
- Aino Acktén puistotie 4
- Eerikinkatu 5
- Kasino
- Linnankatu 7
- Linnankatu 11, Saima-talo
- Linnankatu 12 ja 13
- Linnankatu 20, NMKY
- Linnankatu 27, Koistisen talo
- Linnankatu 29
- Lippakioski, Savonlinna
- Olavinkatu 8
- Olavinkatu 42, Pinna
- Puikkari, Olavinkatu 42
- Puistokadun koulu
- Puistokatu 1
- Puistokatu 4, Huvila
- Puistokatu 7
- Puistokatu 15, entinen sairaala
- Riihisaaren makasiini ja kallioalue
- Savonniemenkatu 6
- Sotilaspojankatu 3, puutalo taidelukion tontilla
- Suruton
- Sääminginkatu 6, Säämingin pitäjätupa
- Sääminginkatu 8, Malmstedtin asuintalo
- Tottintori ja Lehtosen puisto
- Asemapäällikön talo
- Ratainsinöörin talo
- Savonlinnan rautatieasema
- Veturitalli, Savonlinna
- Kalkkiuuninkatu 4, 6, 8 ja 11
- Linnanrakentajankatu 3, 7, 8 ja 9

- Kinttupolku 3, 5 ja 7
- Vääräsaarenkatu 3, 5, 7, ja 9
- Kyrönniemenkatu 4
- Metsäkonttorintie 5, 7 ja 9
- Kirkkoniemen koulu
- Säämingin vanha kellotapuli
- Kalliokatu 3
- Putkinotkonkatu 1, 2, 3 ja 8
- Suruttomankatu 1, 2, 3, 4 ja 5
- Alttarkiven huvila

7. Suojelualueet ja -kohteet

7.1. Luonnonsuojelulla tai kaupungin päätöksellä rauhoitetut kohteet

- Linnansaaren kansallispuisto
- Hevonniemen luonnonsuojelualue
- Hevonniemi 1/02 (YSA)
- Kirvessalon luonnonsuojelualue (YSA)
- Savonlinnan saarten luonnonsuojelualue (YSA)
- Suuri-Simunan lehmusmetsiköt (YSA)
- Tihäsaaren luonnonsuojelualue (YSA)
- Haapaveden Niinisaarten lehmusmetsikkö (suojeltu luontotyyppi luonnonsuojelulaki 29 §)

7.2. Muinaismuistolaila suojellut kohteet

- Kaupinsaari (hylky)
- Kaupinsaari 1 (hylky)
- Kirkkoniemi (historiallinen hautausmaa)
- Kirveslampi (kivirakenteet, röykkiöt)
- Koululahti eteläranta (hylky)
- Koululahti pohjoisosa (hylky)
- Koululahti Vääräsaari (hylky)
- Kyrönniemi (hylky)
- Kylmäniemi (hylky)
- Kylmäniemi a
- Kylmäniemi b
- Laitaatsillan taistelupaikka (puolustusvarustukset)
- Majakkaniemi (kivikautinen asuinpaikka)
- Niinisaaren varustukset (puolustusvarustukset, linnakkeet)
- Olavinlinna (puolustusvarustukset)
- Patterinmäki (puolustusvarustukset)
- Rapaluoto 1 (hylky)
- Rapaluoto 2 (hylky)

- Savonlinnan vanha asemakaava-alue (ns. linnanmalmin asuinalue)
- Sortteerinmäki (puolustusvarustukset, maavallit)
- Suuri Haapajärvi B (kivikautinen asuinpaikka)
- Uuraansaari (hylky)

7.3. Lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojellut kohteet

- Olavinlinna
- Laitaatsillan telakan pohjoisosa, paloasema ja ulkokuonerakennus
- Kalliolinna
- Rauhanlinna
- Riihisaaren makasiini ja kallioalue
- Entinen sairaala (Uimahallinkatu 1)

7.4. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY

Kohteiden suojelua on edistettävä muun muassa kaikessa maankäytön suunnittelussa valtioneuvoston päätöksen 1.3.2009 mukaisesti. Kansallisen kaupunkipuiston alueella ovat seuraavat kohteet:

- Olavinlinna, Kyrön- ja Haapasalmen kulttuurimaisema
- Laitaatsillan telakka
- Punkaharjun laivareitin huvilat
- Savonlinnan rautatieasema

7.5. Kirkkolaila suojellut kohteet

- Tuomiokirkko

8. Alueen maanomistus

Kansalliseksi kaupunkipuistoksi haettavan alueen maa- ja vesialueista suurin osa on kaupungin tai valtion omistuksessa. Talvisalon hautausmaa ja Kellotapulin muinaisjäännösalue ovat Savonlinnan seurakunnan omistuksessa. Merkittävimmät yksityisomistuksessa olevat maa-alueet ovat Tynkkylänjoen kartanomiljö, Laitaatsillan telakka, Keskussairaalan miljö ja Rauhanlinnan miljö. Kalkkiuuninniemen, Nökköniemen ja Kyrönniemen asuinalueet ovat pääosin yksityisomistuksessa. Myös Hevonniemen Natura-alueella on pienialaisia yksityisomisteisia lomarakennuksia, maatiloja sekä maa- ja metsätalousalueita.

9. Asian valmistelu

Kansallinen kaupunkipuisto oli Savonlinnassa esillä ensimmäisen kerran 2000-luvun vaihteessa, kun maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta valmisteltiin. Kaupunki selvitti myöhemmin vuonna 2012 alustavasti kansallisen kaupunkipuiston hakemista Savonlinnaan. Valmistelu keskeytyi tuolloin kaupungin keskustassa vireillä olleisiin kaavahankkeisiin, joiden katsottiin olevan ristiriidassa kansallisen kaupunkipuiston rajauksen kanssa.

Vuonna 2017 Savonlinnan kaupungin strategiaan sisällytettiin kirjaus kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen laatimisesta. Perustamisselvitys laadittiin kevään ja kesän 2018 aikana. Selvitys oli yleisesti nähtävillä ja kommentoitavana 11.10.–12.11.2018 kaupungin kotisivuilla sekä siitä pidettiin 15.10.2018 iltakoulu kaupungin luottamushenkilöille. Perustamisselvitystä esiteltiin myös matkailualan toimijoille 11.12.2018 ja elinkeinoelämälle 5.2.2019.

Perustamisselvityksen pohjalta tehtiin päätös kaupunginvaltuustossa 17.12.2018 § 109 kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen valmistelusta. Hakemuksen alustava rajaus käytiin läpi kaupungin hallintokuntien sisäisessä työpalaverissa 23.4.2019. Ympäristöministeriö on tarjonnut valmistelutyöhön ja erityisarvojen arviointiin asiantuntijanäkemyksiä. Kaupungin työpalaverissa määrittelemien alueiden arviointikäynti maastossa tehtiin 25.–26.6.2019.

Arviointikäynnin jälkeen tarkistettua hakemusluonnosta esiteltiin päättäjille iltakoulussa 5.11.2019. Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston hakemusluonnos laitettiin nähtäville teknisen lautakunnan päätöksellä 10.12.2019 § 219. Kansallisen kaupunkipuiston hakemusluonnoksesta oli nähtävilläolokautena 17.12.2019–17.2.2020 yleisötilaisuus 15.1.2020. Tiedottamisessa on käytetty lisäksi kaupungin kotisivuja ja somea sekä lehti-ilmoituksia.

Kansallisen kaupunkipuiston laajuus ja hakemuksen sisältö on tarkentunut valmistelun edetessä ja saadun palautteen pohjalta. Nähtävilläolon jälkeen on pidetty neuvottelut ympäristöministeriön kanssa 25.5.2020, 4.12.2020 ja 17.6.2021. Rajaukseen tehdyt tarkistukset koskevat kaupungin maa-alueita. Muutoksena aiempaan luonnokseen ovat Huvilan ja sen piha-alueen, Patterinmäen sekä Erik Laxmanin puiston sisällyttäminen rajaukseen sekä kaupungintalon/kivitalokorttelien poistaminen rajauksesta.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen sisältö ja aluerajaus on hyväksytty teknisessä lautakunnassa 16.2.2021 § 33, kaupunginhallituksessa 14.6.2021 § 254 ja kaupunginvaltuustossa 21.6.2021 § 58. Kaupunginhallitus esitti Kyrönniemen urheilukentän ja Lehtiniemen poistamista kaupunkipuistohakemuksesta ja kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen. Kaupunginhallitus päätti jättää Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen ympäristöministeriöön 2.8.2021 § 290.

10. Ministeriön päätös

Ympäristöministeriö päättää perustaa Savonlinnan kaupungin hakemuksessaan rajaamalle maa- ja järvialueelle siellä todettujen erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi maankäyttö- ja rakennuslain 68 §:ssä tarkoitetun kansallisen kaupunkipuiston. Savonlinnan kansallinen kaupunkipuisto käsittää alueita ja rakennuksia Savonlinnan kaupungin kaupunginosissa nro 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17 ja 23 sekä saaria ja vesialueita. Kansallisen kaupunkipuiston aluerajaus on osoitettu tämän päätöksen liitteenä olevan hakemuksen kartoilla.

11. Aluetta koskevat määräykset

Päätökseen on Savonlinnan kaupunginhallituksen suostumuksella otettu seuraava maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:ssä tarkoitettu määräys:

Kansallisen kaupunkipuiston aluetta kaavoitettaessa otetaan huomioon ne erityiset arvot, joiden säilyttämiseksi ja hoitamiseksi kansallinen kaupunkipuisto on haettu perustettavaksi.

Alueen maankäyttöä ohjaavat voimassa olevat kaavat ja suojelupäätökset. Alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on lisäksi otettava huomioon Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston päätökseen otettu määräys.

Alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka Savonlinnan kaupunki laatii myöhemmin ja toimittaa ministeriöön hyväksyttäväksi. Sen yhteydessä annetut määräykset eivät saa kohdistua yksityisten omistamiin alueisiin tai rakennuksiin, elleivät omistajat tätä erikseen vaadi tai halua taikka anna tähän suostumusta.

12. Päätöksen perustelut

Savonlinnan kansallinen kaupunkipuisto sijaitsee maankäyttö- ja rakennuslain 68 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla kaupunkimaisessa ympäristössä ja sisältää mainitussa lainkohdassa tarkoitettuja kulttuuri- ja luonnonmaiseman kauneusarvoja, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta merkittäviä alueita sekä virkistysellisiä arvoja. Alueeseen liittyy myös historiallisia ominaispiirteitä sekä kaupunkikuvallisia ja sosiaalisia erityisarvoja. Kaupunkirakenteellisen sijainnin, yleisten ominaispiirteiden sekä säilytettävien ja hoidettavien erityisten arvojen puolesta alue täyttää ko. lainkohdassa kansallisen kaupunkipuiston perustamiselle asetetut vaatimukset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 68 §:n 2 momentin mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka tämän lain mukaisessa kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- ja suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston kannalta sopivaan käyttöön. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja hoitoon liittyvät erityisarvot on turvattu kaupungin omilla kaavoilla ja maakuntakaavalla sekä Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevalla päätöksellä ja luonnonsuojelulaille. Kulttuuriperintöön liittyvät erityisarvot on suojeltu tai niiden hoito on turvattu kaupungin omilla kaavoilla ja maakuntakaavoilla sekä erityissäännösten nojalla. Kansalliseen kaupunkipuistoon on lisäksi rajattu mukaan yhtäältä alueita, jotka asema- ja yleiskaavoissa on osoitettu puistoksi ja erillaisiksi virkistysalueiksi, sekä toisaalta alueita, jotka mainituissa kaavoissa on osoitettu alueella olevien yleisten ominaispiirteiden ja erityisten arvojen säilyttämisen ja hoitamisen kannalta sopivaan käyttöön. Myös tämän lainkohdan mukaiset edellytykset kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi ovat siten olemassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 68 §:n 3 momentin mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon osoitetaan ensi sijassa kunnan, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita. Muita alueita puistoon voidaan osoittaa omistajan suostumuksella. Omistajan suostumus ei ole kuitenkaan tarpeen sellaisen alueen osalta, jolle ei anneta maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä perustamispäätöksessä tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Kansalliseksi kaupunkipuistoksi haetusta alueesta suurin osa on Savonlinnan kaupungin, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa. Savonlinnan kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluu yksityisomistuksessa olevia arvokkaita kulttuuriympäristöjä, asuinalueita ja pienialaisia lomarakennusten, maatilojen sekä maa- ja metsätalouden alueita. Yksityisomistuksessa oleviin alueisiin ei kohdisteta päätöksessä maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:n 1 momentin mukaan kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito-

ja käyttösuunnitelmassa, jonka kunta laatii. Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston alueella on hakemuksen jättövaiheessa vireillä useita kaavahankkeita. Siksi päätökseen on Savonlinnan kaupungin suostumuksella otettu määräys siitä, että kansallisen kaupunkipuiston aluetta kaavoitettaessa otetaan huomioon ne erityiset arvot, joiden säilyttämiseksi ja hoitamiseksi kansallinen kaupunkipuisto on haettu perustettavaksi.

13. Sovelletut oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 68, 69, 70 §:t

14. Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitus voidaan tehdä sillä perusteella, että päätös on lain vastainen. Valitusosoitus on liitteenä.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

Ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander

Liitteet Liite 1 Savonlinnan kaupungin hakemus Savonlinnan kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta. Hakemuksen liiteaineisto on nähtävillä osoitteessa ym.fi/savonlinna
Liite 2 Valitusosoitus

Jakelu Savonlinnan kaupunki

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriö
Valtiovarainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Puolustusministeriö
Metsähallitus
Museovirasto
Väylävirasto
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Savonlinnan maakuntamuseo
Suomen Kuntaliitto
Suomen luonnonsuojeluliitto
Viherympäristöliitto ry
Suomen Kotiseutuliitto
Savonlinnan seurakunta
Stora Enso Oyj
Itä-Savon sairaanhoitopiiri